

 TISKOVÁ ZPRÁVANárodní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic**22. 2. 2011**Více najdete na www.nkp.cz a www.klementinum.cz <Pro novináře>

Národní kulturní bohatství zachovají nové technologie Statisíce knih a periodik online

Národní knihovna České republiky zdigitalizuje s pomocí operačního programu EU a společnosti Google celkem půl milionu knih.

Národní knihovna ČR spouští dva velké projekty digitalizace knih a periodik, které pomohou uchovat české i evropské kulturní dědictví několika staletí. V rámci projektu Národní digitální knihovna, podporovaného z prostředků EU a České republiky, bude do roku 2019 zdigitalizováno asi 300 000 svazků převážně českých knih z 19. – 21. století.

Národní knihovna ČR se stává dvanáctou evropskou a čtvrtou národní knihovnou, s níž společnost Google uzavřela smlouvu. To jí zajistí digitalizaci 200 000 děl z historických a slovanských sbírek, tedy tisků z období od 16. do konce 18. století, na které se už nevztahuje autorské právo.

I. Národní digitální knihovna

V červnu 2010 získala Národní knihovna ČR finanční podporu pro projekt vytvoření Národní digitální knihovny (NDK).

Projekt je financován z Integrovaného operačního programu EU částkou 255 milionů korun a spolufinancován z rozpočtu MK ČR částkou 45 milionů korun. *(Příspěvek 85 % ze strukturálního fondu ERDF ve výši 254 946 300 Kč je doplněn 15% spolufinancováním ze státního rozpočtu ve výši 44 990 700 Kč. Celkové způsobilé veřejné výdaje tedy činí 299 937 000 Kč.)*

Projekt NDK je jedním ze základních stavebních kamenů konceptu eCulture, kterým sektor kultury významně přispívá k naplňování cílů strategie Smart Administration (Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby).

Projekt je navržen v partnerství Národní knihovny ČR (NK ČR) jako nositele projektu a Moravské zemské knihovny (MZK) jako partnera projektu. Obě tyto knihovny uchovávají ve svých fondech díky právu úplného povinného výtisku většinu monografií, periodik a dalších druhů dokumentů publikovaných na našem území (bohemika v užším slova smyslu),

SPOLUFINANCOVÁNO ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ EU (EVROPSKÉHO FONDU PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ) PROSTŘEDNICTVÍM IOP

velké množství dokumentů vztahujících se k ČR publikovaných v zahraničí (bohemika v širším slova smyslu) a spravují bohaté historické fondy. Od roku 2000 spolupracují i na podchycení českého webu. Disponují tedy rozsáhlým a zároveň unikátním materiálem jedinečné kulturní, ale s ohledem na kontext Smart Administration především faktografické hodnoty.

Projekt Národní digitální knihovna má tři hlavní linie:

1. **Digitalizace významné části bohemikální produkce 19.-21. století**, tj. knih vydaných na území České republiky, napsaných v češtině nebo pojednávajících o Česku. Celkem do konce roku 2019 zdigitalizujeme více než 50 mil. stran, tedy přibližně 300 000 svazků. Projekt není zdaleka omezen jen na dobu svého trvání (konec r. 2014), resp. dobu povinné udržitelnosti (konec r. 2019), ale bude intenzivně pokračovat i v dalších letech.
2. **Dlouhodobé uložení dokumentů ve spolehlivém digitálním úložišti**. Úložiště poskytne prostor pro bezpečné umístění dosud zdigitalizovaných dokumentů i digitálních dokumentů vytvořených či získaných v rámci dalších projektů.
3. **Zpřístupnění digitálních dokumentů** v jednotném, uživatelsky vřídlném rozhraní s vysokou mírou možné personalizace. Z jednoho místa budou přístupné zdigitalizované dokumenty i placené online databáze knihovny.

II. Digitalizace historických fondů a sbírek Slovanské knihovny společností Google

Spolupráce s Národní knihovnou ČR je dalším projektem v rámci programu „Google pro českou kulturu 2011“. Národní knihovna ČR je dvanáctou evropskou knihovnou, jejíž vybraná díla společnost Google digitalizací uchová a následně zpřístupní ve službě Knihy Google (google.cz/knihy). Jedná se o staré tisky, které jsou ve správě odboru Historických a hudebních fondů NK ČR a Slovanské knihovny. Jde o 200 tisíc historických knih, které již nepodléhají autorskému právu a je možné je zdarma zpřístupnit veřejnosti.

„Digitalizace historických sbírek Národní knihovny ČR je dalším významným kulturním projektem celoročního programu *Google pro českou kulturu 2011* zaměřeného na uchování, zpřístupnění a šíření české kultury,“ říká Taťána le Moigne, ředitelka českého Google.

V případě Historických a hudebních fondů NK ČR bude pozornost věnována tištěné produkci 16., 17. a 18. století, jejíž digitalizace byla dosud zcela nedostačující. Význam sbírky starých tisků (vydaných do roku 1800) obsahově přesahuje evropský rámec. Rozsahem a významem je srovnatelná se sbírkami významných evropských knihoven a zahrnuje i autory jako Erasmus Rotterdamský, Jan Ámos Komenský, Tycho Brahe, Johannes Keller, Martin Luther, Petr Chelčický, Václav Hájek z Libočan, Tadeáš Hájek z Hájku, Marcus Marci z Kronlandu, Bohuslav Balbín, Roderigo Arriaga, Jan Blahoslav atd.

Mezi vybranými tituly Slovanské knihovny jsou kromě českých knih i rozsáhlé sbírky v ruštině, polštině a jihoslovanských jazycích. V zemích svého původu jsou tyto tisky mnohdy nedostupné. Mezi českými autory najdeme například díla zakladatele české slavistiky Josefa Dobrovského a dalších představitelů českého obrození 19. století.

Digitalizací a zpřístupněním na internetu se odborné veřejnosti, studentům i laické veřejnosti na celém světě otevírá unikátní cesta ke vzácným tiskům, ke kterým by se jinak dostali velmi těžko. Oba projekty digitalizace fondů Národní knihovny ČR přispějí k dlouhodobé ochraně písemného kulturního dědictví.

O digitalizaci v Národní knihovně ČR

Počátky digitalizace sahají v Národní knihovně ČR (NK ČR) do první poloviny devadesátých let. V té době NK ČR nejprve digitalizovala všechny své katalogy, čímž otevřela své fondy externím uživatelům. Postupně se soustředila na digitalizaci primárních dokumentů – historických i novodobých. Rutinní digitalizace rukopisů byla zahájena r. 1996 a novin (zpočátku na základě mikrofilmů) v r. 2000. V témže roce byla zahájena archivace českého webu.

Ve všech výše uvedených oblastech, souvisejících s budováním digitálních knihoven, začaly aktivity NK ČR velmi brzy a v oblasti know-how NK ČR od počátku patřila a stále patří ke světové špičce. Přestože oblast zpřístupnění digitalizovaných dokumentů je díky projektům Manuscriptorium (historické fondy), Kramerius (novodobé knihy a periodika) a WebArchiv (archivace českého webu) i jejich zastřešení národním portálem Jednotná informační brána na vysoké úrovni, dlouhodobě chybí finanční prostředky na vlastní digitalizaci. V současné době dochází k zásadnímu pozitivnímu zlomu: urychlení digitalizace novodobých dokumentů (vydaných po r. 1800) v rámci projektu Národní digitální knihovna, financovaném ze Strukturálních fondů EU a urychlení digitalizace starých tisků spoluprací se společností Google. Digitalizace rukopisů a velmi vzácných tištěných dokumentů, zejména inkunábulí, vzhledem ke své náročnosti i nadále zůstává závislá především na možnostech státního rozpočtu; v této oblasti má NK ČR nejvíce pořízených dat v Evropě.

O službě Knihy Google

Posláním společnosti Google je zpřístupňovat informace lidem na celém světě. Velká část informací je přitom uchována v milionech knih v mnoha jazycích. Knihy Google (nebo-li Google Books, google.cz/knihy) představují užitečný zdroj informací o knihách. Fungují jako klasický vyhledávač, jen místo indexu webových stránek prohledávají index knih, a tak pomáhají knihám a čtenářům se vzájemně najít.

V současnosti je v programu Knihy Google zahrnuto více než 15 milionů knih, z nichž asi 12 milionů pochází od více než 40 partnerských knihoven z celého světa. Do partnerského programu se také zapojilo přes 35 tisíc vydavatelů, autorů a nositelů autorských práv, kteří poskytli více než 2 miliony knih.

O programu „Google pro českou kulturu 2011“

Program „Google pro českou kulturu 2011“, zastřešuje několik plánovaných kulturních projektů, které společnost Google chystá oznámit v roce 2011. Cílem programu je využít nové technologie k podpoře českých talentů, zpřístupnění české kultury i umění a umožnění jejich

SPOLUFINANCOVÁNO ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ EU (EVROPSKÉHO FONDU PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ) PROSTŘEDNICTVÍM IOP

dalšího šíření. Veřejnost se může těšit na řadu zajímavých kulturních projektů, které bude společnost Google v průběhu letošního roku s českými partnery z oblasti kultury a umění postupně představovat.

Program byl spuštěn s oznámením prvního z projektů - Art Projektem, v rámci kterého 17 světově uznávaných muzeí, včetně českého Musea Kampa, propůjčilo umělecká díla ze svých sbírek pro vytvoření celosvětově přístupné virtuální galerie. Art Projekt využívá různorodé technologie Google, jako jsou mapy a Street View, video portál YouTube či aplikaci pro třídění a publikování fotek Picasa. Digitalizace sbírek NK ČR je druhým kulturním projektem celoročního programu.

Součástí tiskové zprávy jsou dvě přílohy, které najdete na přiloženém CD nebo na www.nkp.cz

Příloha č. 1 - Projekt Vytvoření Národní digitální knihovny

Příloha č. 2 - Obsahová charakteristika fondu rukopisů a starých tisků, Slovanské knihovny Národní knihovny ČR a jejich digitalizace společností Google